

Ge relevant stöd till adopterade och deras familjer:

Det svenska samhället har sett till att tiotusentals personer adopterats. Trots detta finns idag ingen instans som har ett tydligt uppdrag att ge adopterade stöd. Adopterade har varken rätt till psykologiskt stöd eller ekonomiskt stöd för att t ex söka sina rötter. BFA anser att den svenska staten ska ta sitt ansvar och möjliggöra ett relevant stöd till alla adopterade. Stödet skall vara livslångt och oberoende av vilken kommun eller landsting man bor i.

Enligt lag har socialtjänsten ett ansvar för att adoptivfamiljen får det stöd och den hjälp som den kan ha behov av sedan adoptionen genomfört:

” Socialnämnden ska [...] i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts¹

Det saknas dock i praktiken tydlighet i hur detta stöd ska utformas och ges. Många adoptivfamiljer upplever att de står helt utan stöd från kommunen efter hemkomst med barnet, och att kompetens och resurser inom området saknas, i synnerhet på mindre orter.

I BFA:s egen undersökning gällande adoptivfamiljers behov av råd och stöd efter adoptionen, anser 62% att de känt ett behov av professionellt stöd (150 svarande). 25% av de som känt behov av stöd har inte hittat det stöd som de haft behov av. 55% anser att inte varit enkelt att hitta det efterfrågade stödet. 81% av de tillfrågade anser att det är viktigt att den som ger professionellt stöd har särskild kunskap om adoption.

Det finns idag få verksamheter med specialkompetens inom adoptionsområdet. Flera av adoptionsorganisationerna har nu själva startat verksamheter med avsikt att bl. a erbjuda råd och stöd till hemkomna adoptivfamiljer, mot en avgift. Dock finns dessa verksamheter endast på två orter i Sverige och förutsätter att den hjälpsökande har ekonomiska medel att betala för stödet. Det är därmed inte tillgängligt för alla.

Adoption en livslång process vilket innebär att många adopterade kan behöva stöd. Samhället kan anses ha ett särskilt ansvar här eftersom de inte själva valt att bli adopterade. Vi möter i vårt dagliga arbete adopterade som vill söka efter sitt ursprung. I MFoF:s Allmänna Råd² står följande:

Om en person begär att få ta del av uppgifter om sin adoption, bör socialnämnden erbjuda honom eller henne råd och stöd i samband med utlämnandet av uppgifterna. Även om de begärda uppgifterna omfattas av sekretess och därför inte kan lämnas ut, bör socialnämnden erbjuda råd och stöd.

I praktiken vänder sig de adopterade ofta till adoptionsorganisationerna med sina frågor om sitt ursprung. Adoptionsorganisationerna hjälper till med att ta fram de handlingar som finns sparade från adoptioner och i möjliga fall med kontaktuppgifter till förmedling/kontaktperson/barnhem i ursprungslandet. Men utifrån nuvarande organisering som ideella förmedlingar är det inte möjligt att utan kostnad ge det psykologiska och praktiska stöd som i många fall skulle behövas. Det finns heller ingenstans dit adopterade kan vända sig för att få ekonomiskt stöd vid en återresa till ursprungslandet, något som i många fall är nödvändigt för att finna sitt ursprung. De adopterade är därför utlämnade till att själva bekosta, samordna och genomföra ett sådant sökande.

¹ 5 kap. 1 § SoL

² <http://www.mfof.se/Documents/publikationer/HSLF-FS-2017-48.pdf> sid 7

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter³, som 1 januari 2020 ska vara inkorporerad i svensk lagstiftning, har varje barn rätt att behålla sin identitet (art 8) och, så långt det är möjligt, rätt att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad (art 7).

Genom forskningsrapporter⁴, dokumentärer som t ex ”De ensamma”, artiklar mm har det framkommit att många adopterade upplever stort psykiskt lidande. Tidiga trauman och separationer, anknytningssvårigheter, identitetssökande, upplevelser av utanförskap och rasism mm gör denna grupp extra sårbar. I kontakt med adopterade som hör av sig till oss får vi ofta till oss att kunskap och förståelse för deras situation saknas i samhället.

BFA anser att den svenska staten ska ta sitt ansvar och möjliggöra ett relevant stöd till alla adopterade och deras familjer. Stödet skall vara livslångt och oberoende av vilken kommun eller landsting man bor i.

Danmark kan användas som exempel på hur ett sådant stöd skulle kunna utformas, med statlig finansiering⁵. Här är rådgivning till adoptivfamiljer gratis och obligatorisk, 3 timmar före hämtningen av barnet och 3 timmar inom 3 månader efter hemkomst med barnet. Därefter har man rätt till upp till 20 timmars rådgivning som adoptivfamilj, till en kostnad av 100 kr/samtal. Till samma kostnad erbjuds vuxna adopterade stödsamtal vid behov. Man har också barngrupper för adopterade barn.

³ <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

⁴ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2003/06/sou-200349/>

⁵ <https://ast.dk/born-familie/adoption/radgivning-til-adoptivfamilier>